

*Tema broja:
Razlikovanje organizirane
i samostalne obnove
te važne izmjene Zakona o obnovi*

Uvodna riječ

Dragi čitatelji,

pred vama se nalazi novo, trinaesto domaće izdanje biltena *Pro bono*. Izašao je ponešto kasnije nego što smo to planirali, na što su utjecale brojne izvanredne okolnosti, ali i rad na drugom broju međunarodnog izdanja koji je u međuvremenu ugledao svjetlo dana. Unatoč izazovima, ovaj domaći broj ponovno donosi teme koje su obilježile proteklo razdoblje rada Pravne klinike.

Uočili smo da su dvije velike katastrofe – zagrebački i potom petrinjski potres s jedne strane te pandemija koronavirusa s druge strane – ostavile trajni trag ne samo na Pravnu kliniku, već i čitavo društvo. Sporost postupka obnove zgrada oštećenih u potresu, unatoč zakonodavnim izmjenama, obilježila su i proteklu godinu pa smo razlikovanje samostalnih i organizirane obnove stavili u prvi plan ovog broja. Na to se nadovezalo važno pitanje utjecaja dviju velikih prirodnih katastrofa na psihičko zdravlje građana, o čemu smo u kratkom intervjuu razgovarali s izv. prof. dr. sc. Antom Bagarićem.

I u nastavku smo se bavili aktualnim temama s kojima su se susretale pojedine kliničke grupe. Odabrane teme također odražavaju duh vremena. Članak Grupe za suzbijanje diskriminacije i manjinska prava bavio se diskriminacijom u radnom odnosu u vezi s epidemiološkim mjerama. Grupa za zaštitu prava radnika usredotočila se na sve važnije pitanje korištenja osobnih podataka u radnom odnosu, a Grupa za pomoć građanima u ovršnom postupku na pitanje povrata preplaćenih anuiteta kredita u švicarskim francima. Grupa za pomoć strancima i tražiteljima azila analizirala je pitanje dozvoljenih granica humanitarne pomoći migrantima. Grupa za zaštitu prava pacijenata fokusirala se na prava pacijenata u slučajevima psihijatrijskog liječenja. Grupa za pomoć žrtvama i svjedocima kaznenih djela ovoga puta analizirala je položaj protivne strane i pojasnila načine ostvarivanja prava na branitelja na teret proračunskih

Uredništvo biltena *Pro bono*; Đorđija Plavšić, Juraj Brozović, Josip Skočibušić, Marija Petrošević, Mare Stojić

sredstava. Grupa za prava djece i obiteljsko uzdržavanje prikazala je sudsku praksu vezanu uz ostvarivanje prava iz izvanbračne zajednice.

Na posljertku se daje pregled ostalih projekata i aktivnosti u posljednjoj godini. Prije svega, dajemo pregled aktivnih suradnji s partnerskim organizacijama, ali se u nastavku koncentriramo i na Erasmus kolegij u nastavku pandemije koronavirusa. Broj završava statističkim pregledom rada u posljednjoj akademskoj godini, zajedno s desetogodišnjim pregledom rada vanjskih klinika.

U trenucima dok je budućnost Pravne klinike i njezinog redovitog načina funkcioniranja u pitanju s obzirom da ćemo nakon proteka iduće akademske godine biti prisiljeni pronaći novi odgovarajući prostor, ovaj broj ima posebno značenje. Kao nastavnik koji samo koordinira vrijedan trud članova uredništva – Đorđije, Mare, Marije i Josipa – na ovaj broj gledam kao tračak nade da u konačnici sve poteškoće mogu biti prevladane uz malo dobre volje i studentskog entuzijazma. Želim vam ugodno čitanje!

dr. sc. Juraj Brozović
glavni urednik

PRO BONO

Bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta u Zagrebu

Nakladnik:

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uredništvo:

Juraj Brozović, Đorđija Plavšić, Josip Skočibušić, Marija Petrošević, Mare Stojić

Glavni urednik:

dr. sc. Juraj Brozović

Adresa i kontakt uredništva:

Pro bono - Bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Ulica Jurja Žerjavića 6 (II. kat), 10 000 Zagreb, Republika Hrvatska

E-mail: probono@pravo.hr

Web: https://www.pravo.unizg.hr/izdavacka_djelatnost/casopisi_pravnog_fakulteta/pro_bono

Facebook: <https://www.facebook.com/bilten.probono/>

Lektori:

Tina Polašek

Mihael Željko Crnčec

Dizajn naslovnice:

Uredništvo

Freepik.com

Grafička priprema i tisak:

Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, Trg Republike Hrvatske 14

Naklada:

600 primjeraka

9. godina izlaženja

Časopis izlazi 2 puta godišnje (jednom u semestru)

ISSN 1848-8439

Svi tekstovi i fotografije sadržani u biltenu *Pro bono* ne smiju se ni na koji način privatno ili poslovno koristiti, reproducirati, ili mijenjati, bez prethodnog pisanog dopuštenja Uredništva.

Sadržaj

UVODNA RIJEČ

Uvodna riječ.....	I
-------------------	---

TEMA BROJA

<i>Matea Osmakčić</i> Razlikovanje organizirane i samostalne obnove te važne izmjene Zakona o obnovi	1
---	---

INTERVJU

S izv. prof. dr. sc. Antun Bagarić, dr. med: Psiho-socijalne posljedice koronakrize	6
--	---

AKTUALNO

<i>Marta Radanović</i> Prava radnika i koronavirus.....	9
<i>Klara Mrčela</i> Povlačenje privole za pristup poslovnim podacima	12
<i>Sunčana Milić</i> Ostvarivanje prava na povrat preplaćenih anuiteta kredita u švicarskim francima.....	15
<i>Alena Nalevka</i> Humanitarna pomoć migrantima.....	17
<i>Helena Žarko</i> Prava pacijenata u slučajevima psihijatrijskog liječenja	20
<i>Ana Sever</i> Ostvarivanje prava na branitelja na teret proračunskih sredstava	23
<i>Alma Pilipović</i> Prava iz izvanbračne zajednice – što ako izvanbračni drugovi nemaju prijavljeno prebivalište ni boravište na istim adresama?	25

PROJEKTI I AKTIVNOSTI

<i>Marina Bakran</i> Suradnja s partnerskim organizacijama.....	27
<i>Ema Basioli</i> Erasmus kolegij u nastavku pandemije koronavirusa	31

PREGLED RADA U PROTEKLIM RAZDOBLJIMA

<i>Marta Ćurić i Karla Ressler</i> Statistika rada Pravne klinike u akademskoj godini 2020./2021.....	35
<i>Matea Katinić</i> Analiza i statistika vanjskih klinika.....	37

Rad u Pravnoj klinici

Pravna klinika pravnu pomoć pruža kroz sedam kliničkih grupa koje se bave različitim granama prava:

- Grupa za zaštitu prava radnika
- Grupa za zaštitu i pomoć žrtvama i svjedocima kaznenih djela
- Grupa za zaštitu prava pacijenata
- Grupa za pomoć građanima u ovršnom postupku
- Grupa za prava djece i obiteljsko uzdržavanje
- Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima
- Grupa za suzbijanje diskriminacije i manjinska prava

PR TIM PRAWNE KLINIKE

Grupa za odnose s javnošću Pravne klinike (PR tim) oformljena je u ljetnom semestru akademske godine 2015./2016. Zadužena je za predstavljanje i promociju kliničkog rada te održavanje *web* i *Facebook* stranice Pravne klinike.

BILTEN *PRO BONO*

Bilten *Pro bono* izlazi dva puta godišnje i odražava aktivnosti Pravne klinike u proteklom semestru. Bavi se tekućim pravnim pitanjima i time je namijenjen svakom građaninu.

Izvor: freepik.com

Razlikovanje organizirane i samostalne obnove te važne izmjene Zakona o obnovi

MATEA OSMAKČIĆ

Zakon o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije (NN 102/20, 10/21; u daljnjem tekstu: Zakon o obnovi) za građane, čije su nekretnine stradale u potresu odredio je dvije mogućnosti obnove – organizirana ili samostalna obnova.

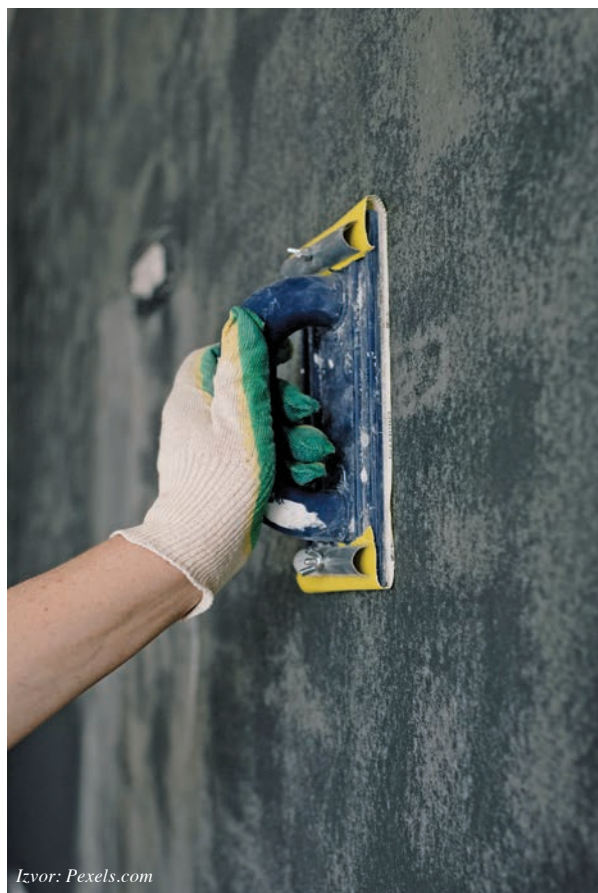
Ugrubo rečeno, kod organizirane obnove građani (samo) podnose zahtjev i potrebnu dokumentaciju, a oštećenu nekretninu obnavlja država. Kod samostalne obnove, postupak obnove je u rukama građana, a po završetku radova, uz potrebnu dokumentaciju, refundiraju im se opravdani troškovi obnove.

“ZELENE” NEKRETNINE

Nekretnine, koje su označene zelenom naljepnicom, imaju pravo na obnovu nekonstrukcijskih elemenata kao što su: dimnjaci, zabatni zidovi, stubišta... Samostalna obnova takvih elemenata podrazumijeva da ih građani sami obnove, a potom im se refundiraju opravdani troškovi; a pritom je važno da radove izvode ovlaštteni izvođači radova, da se izrade potrebni elaborati popravaka (npr. elaborat popravka dimnjaka) te da građani sačuvaju račune. Na području Sisačko-moslavačke županije za građane postoji mogućnost organizirane obnove nekonstrukcijskih elemenata “zelene” nekretnine putem Središnjeg državnog ureda za obnovu i

Izvor: potresinfo.gov

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

stambeno zbrinjavanje, a izmjenama Zakona o obnovi, ta mogućnost dana je i “zelenim” na području Grada Zagreba i Krapinsko-zagorske županije.

“ŽUTE” NEKRETNINE

Nekretnine označene žutom naljepnicom zahtijevaju konstrukcijsku obnovu te kod takvih, građani (neovisno s kojeg područja) imaju pravo na organiziranu ili samostalnu konstrukcijsku obnovu. Kod prve se podnosi zahtjev za konstrukcijskom obnovu i potrebna dokumentacija te preostaje (samo) čekaње da država obnovi nekretninu. Važna izmjena Zakona o obnovi u vezi organizirane konstrukcijske obnove je ta što građani s područja, koje nije proglašeno katastrofom, ne sudjeluju više u 20% troškova obnove, već će troškove konstrukcijske obnove snositi država i lokalne jedinice.

Kod samostalne konstrukcijske obnove više nije potrebna odluka Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) na temelju koje građani mogu krenuti u samostalnu obnovu nakon koje će im biti refundirani opravdani troškovi. Naime, radi ubrzanja postupka, građani kreću u samostalnu obnovu bez čekaња odluke Ministarstva, a po završetku radova, podnose zahtjev prilažu svu potrebnu do-

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

kumentaciju za povrat utrošenih sredstava (računi, elaborati...). Valja naglasiti kako se zahtjev može podnijeti i bez neke od potrebne dokumentacije (npr. Elaborata) pa se kasnije nadopuniti kada se pribavi. Međutim, odluka Ministarstva slijedit će tek na temelju potpunog zahtjeva.

Nerijetko se kao problem pojavljuje financiranje samostalne obnove, jer – iako država refundira opravdane troškove - građani su ti koji moraju ulo-

žiti novac, a zatim čekati refundaciju. Izmjenom Zakona o obnovi predviđena je mogućnost pred-financiranja troškova konstrukcijske obnove. U tom se slučaju novčana pomoć isplati i prije početka obnove. Međutim, ova izmjena, koja znatno stimulira samostalnu obnovu, predviđena je samo za višestambene, višestambene-poslovne zgrade koje imaju upravitelja koji bi bio odgovoran za namjensko trošenje sredstava.

Izvor: Pexels.com

Navedeno nije jedini razlog koji koči građane u izboru samostalne obnove, već je to i nesigurnost u značenje riječi “opravdani” troškovi. Naime, kod takvih nedoumica, preporučljivo je konzultirati se s, primjerice, inženjerom graditeljstva i biti na oprezu da svaki rad mora obavljati ovlaštenu izvođač, da se moraju izraditi elaborati, završna izvješća te izdati računi. Jedino tako će Ministarstvo moći donijeti odluku o tome koji su troškovi obnove bili opravdani i iste refundirati.

“CRVENE” NEKRETNINE

Organiziranom obnovom “crvenih” nekretnina, građani prepuštaju državi da im iste ukloni te izgradi novu zamjensku. Izmjenom Zakona o obnovu, suglasnost za uklanjanje nekretnine više se ne smatra izvanrednim poslom upravljanja te više nije potrebna suglasnost svih suvlasnika za rušenje, već 50% suvlasničkih dijelova +1.

Za građane, koji se odluče na samostalnu gradnju zamjenske nekretnine, važno je da uklanjanje svoje nekretnine zahtijevaju od države, jer tako ne izlaze iz okvira Zakona o obnovi. Nakon uklanjanja, mogu krenuti s gradnjom te po završetku radova,

uz svu potrebnu dokumentaciju, mogu tražiti refundaciju opravdanih troškova.

Ovdje je važno napomenuti da, u slučaju potrebe uklanjanja višestambene ili višestambene-poslovne zgrade, država može, na zahtjev (su)vlasnika, dati stan odgovarajuće veličine, ali uz obvezu vlasnika da vlasništvo zemljišta, na kojemu se nalazila uklonjena nekretnina, prenese na Republiku Hrvatsku.

Izvor: Pexels.com

Intervju s izv. prof. dr. sc. Ante Bagarić, dr. med.: Psiho-socijalne posljedice koronakrize

MARIJA PETRIČEVIĆ

Izvor: Izv. prof. dr. sc. Ante Bagarić

Nakon protekle izazovne godine koju je obilježio potres čije se posljedice još vide i osjete te nakon godinu i pol dana „novog normalnog“ života, u uvjetima epidemije, razgovarali smo s jednim od najpoznatijih hrvatskih psihijatar, izv. prof. dr. sc. Antom Bagarićem dr. med.

1. Za početak, poštovani gospodine profesore, molim Vas da se ukratko predstavite.

Psihijatar, psihoterapeut. Većina liječnika se bavi somatskim (tjelesnim), a psihijatri se bave psihičkim poremećajima. Dakle, cijeli život radim s emocijama, mentalnim sustavom, psihičkim smetnjama.

2. Imate li nakon pojave COVID-a i potresa više novih pacijenata ili je češće pogoršanje stanja kod ranijih pacijenata?

Bilo kakav stres pogoršava mentalno stanje. Pandemija uzrokovana korona virusom je vjerojatno najveći i najjači stres koji je pogodio čovječanstvo. Mali dio populacije uspijeva mentalno „rasti“, „po-

boljšavati se“, „pozitivno se mijenjati“ i u stanjima teškog stresa, te je tako i u odnosu na ovu pandemiju. Još jedan manji dio populacije je prošao neokrznut kroz pandemiju. Nažalost, najveći dio stanovništva je značajno pogođen pandemijom i trpi značajne mentalne posljedice.

Dakle, u našu kliniku javljaju se i novi pacijenti, a dosta često vidimo i pogoršanje kod pacijenata koji su već ranije imali psihičke smetnje.

3. Javljaju li Vam zbog COVID-a i potresa građani svih dobnih skupina ili ste uočili da ipak pacijenti neke dobne skupine pretežu? Postoji li među njima razlika u imovinskom statusu?

Izvor: Pexels.com

Više se javljaju građani srednje i starije životne dobi, ali to nije dobro. Mlađe osobe trpe posljedice stresa i nisu naučili kako se nositi sa stresom i kako i od koga tražiti pomoć. Na taj način toksičnost uzrokovana stresom i dalje ostaje u njihovom emocionalnom sustavu i nastavlja ih trovati. Poruka mladim ljudima: ako osjetite da „nešto ne štima“, te iako ne znate o čemu je riječ, javite se.

Mentalne smetnje i mentalni poremećaji pogađaju jednako sve skupine društva. Tako je i s mentalnim posljedicama pandemije. Ipak bogatiji građani će brže i lakše tražiti i pronaći stručnu pomoć. Zbog toga je važno razvijati i programe pomoći koji će aktivno pristupati i siromašnijim osobama.

4. Koje su najčešće tegobe s kojima Vam ljudi dolaze nakon COVID-a i potresa?

Kao i kod bilo kojeg drugog značajnog stresa, tako i kod stresa uzrokovanog pandemijom i potresom javljaju se tipični simptomi i psihopatološki znaci: strah, napetost, nesigurnost, uznemirenost, depresivnost, apatija, ogorčenost, nizak prag na frustracije, nesanica, smetnje komunikacije s bliskim osobama, autodestruktivnost, gubitak interesa za uobičajene stvari, nemotiviranost, smetnje koncentracije i sl.

Izvor: Pexels.com

Interesantno je da neki pacijenti dolaze psihijatru uznemireni jer osjećaju da se nešto nepovoljno događa s njima, a ne znaju to opisati. To je možda najviše karakterističan psihički simptom ove teške pandemije.

5. Koje su najčešće dijagnoze pacijenata koji se javljaju zbog posljedica COVID-a i potresa?

Ove navedene simptome najčešće označavamo dijagnostičkim kategorijama: krizna reakcija, krizno stanje, anksiozno depresivni poremećaj, poremećaj prilagodbe i sl.

6. Kako ste radili s pacijentima tijekom zatvaranja u proljeće 2020.? Je li COVID utjecao na način Vašeg rada i kako?

Pandemija je došla iznenadno i morali smo brzo promijeniti mnoge postojeće terapijske programe. Ni na jedan dan nismo zatvorili akutne programe ili prijem pacijenata u bolnicu. Dakle, svi oni koji su imali akutni ili teški oblik psihičkog poremećaja prihvaćani su odmah i terapijske intervencije u odnosu na njih nisu ograničavane.

Druge programe smo mijenjali ovisno o epidemiološkoj situaciji. Jedna trećina zdravstvenih radnika

Izvor: Pexels.com

je oboljela te su morali nekoliko tjedana biti van posla. Vrlo često su liječnici i sestre morali ići u izolaciju. Sve ovo je smanjilo naše terapijske mogućnosti. Međutim, prilagođavali smo se. Dio programa smo promijenili u online programe i ti online terapijski programi traju sve do danas. Neki pacijenti su teško prihvatili novi način komunikacije i terapijskih intervencija. Drugi su u online terapijskim procesima postigli veliki napredak.

7. Što mislite koje su kočnice koje ljude odvrćaju od toga da Vam se obrate za pomoć te što bi se po Vašem mišljenju moglo promijeniti kako bi se ljude ohrabrilo da potraže stručnu pomoć?

Još uvijek postoji značajna stigmatizacija psihičkih smetnji, osoba s psihičkim smetnjama, psihijatrijskih pacijenata, psihijatrijskih programa i sl. Tisuće godina osobe koje imaju mentalne smetnje su ponižavane i kažnjavane na sve moguće načine. Stanje se je popravilo, ali stigmatizacija je i dalje ostala. Zadaća je psihijataru, ali i svih drugih da se do kraja dovede ova teška borba i da osobe s mentalnim smetnjama ne budu ponižavani na bilo koji način.

8. Za one koji nerado priznaju da imaju psihičke tegobe ili ih ne znaju prepoznati, možete li nabrojati neke znakove po kojima bi mogli ocijeniti zahtijeva li njihovo stanje liječničku pomoć? Postoji li mjesto gdje se ljudi mogu javiti za besplatnu pomoć bez uputnice?

Bilo koje psihičke smetnje, pa i one koje zahtijevaju liječničku intervenciju. Dakle, poruka svima: Ako bilo kada osjetite, primijetite ili mislite da imate bilo kakvu mentalnu (emocionalnu, psihičku) smetnju javite se psihijatru. U bolnicu, u dom zdravlja, u savjetovanište, telefonom, mailom, SMS-om, bilo kako. Nekad ćete već u prvom susretu osjetiti olakšanje i bolje razumjeti i sebe i druge. Nekada je za poboljšanje potrebno tjedan ili dva ili mjesec dana. No, znanstveno je nesumnjivo dokazano – većina psihičkih poremećaja može se liječiti i izliječiti.

Za one koji ne žele uputnicu (liječenje u zdravstvenom sustavu) postoje brojne udruge koje imaju i stručne timove te koji pomažu svim osobama bez obzira na njihovo stanje i status.

9. Poznato je da je prestanak pušenja način na koji, u velikom postotku, možemo prevenirati nastanak nekih karcinoma pluća. Postoji li nešto što možemo sami poduzeti kako bismo prevenirali psihičke tegobe, tj. kako možemo postati otporniji na vanjske događaje?

Pandemiju ćemo suzbijati ako se ponašamo u skladu s uputama zdravstvenih stručnjaka za pandemiju (epidemiolozi, infektolozi, pulmolozi itd.). Također je važno da slijedimo upute državnih organa. Ali pandemija će brže proći i ostavit će manje posljedice ako u naše ukupne napore integriramo i mentalnu komponentu te i na tom polju suzbijamo epidemiju. Ako edukacijom i treningom usvojimo i provodimo neke od ovih stvari bit će nam bolje i lakše, a bit će bolje i osobama oko nas.

1. Strah je prirodan
2. Ako strah postane patološki, aktivno ću raditi na njegovom smanjivanju
3. Strah neće upravljati mojim odlukama
4. Vjerujem stručnjacima
5. U vrijeme epidemije bit ću aktivan
6. Svaki dan ću učiniti nešto korisno, svatko može učiniti nešto korisno, druge ću poticati da svaki dan učine nešto korisno
7. Odgovoran sam za suzbijanje pandemije, svi smo odgovorni za suzbijanje pandemije
8. Mnogi emocionalni (individualni i grupni) procesi su nesvjesni
9. Integracija pozitivnih i negativnih aspekata selfa (emocionalnog sustava) je vrlo dobro rješenje (nekad sam sretan – nekad sam tužan, nešto znam – nešto ne znam, netko me voli – netko me ne voli).
10. Humor pomaže
11. Kreativnost pomaže – pisat ću, crtati ću, pjevat ću, učiti ću, popravljati ću...
12. Nisam savršen
13. Imam pravo na grešku, imam pravo na greške, imam pravo govoriti o svojim greškama, drugi imaju pravo govoriti o mojim greškama
14. Kao vrsta smo ranjivi, kao pojedinci smo ranjivi, biti ranjiv ne znači biti manje vrijedan
15. Razgovaram s bliskim osobama svaki dan
16. Razgovaram sa susjedima, rodbinom, suradnicima
17. Podržavam one koji trebaju pomoć
18. Ako osjetim da trebam pomoć, zatražit ću je

INA KRAJU

Freud i Jung (osnivači psihoanalize) su u svojim pismima otkrivali što je to psihoanaliza. 1906. godine Freud je u svom pismu Jungu napisao jednu vrlo važnu rečenicu: „...Psihoanaliza je ustvari terapija ljubavlju...“. Tako je Freud i znanstveno potvrdio ono što je već bilo zapisano u Bibliji i u drugim starim knjigama. Otkrio je koji je najbolji način za rješavanje i najtežih problema.

Prava radnika i koronavirus

MARTA RADANOVIĆ

U posljednje vrijeme sve je više stranka koje se javljaju Pravnoj klinici vezano uz obvezu korištenja maski i cijepljenja. Često se ovdje poziva na pojam diskriminacije, bila ona u obliku ograničenja slobodnog kretanja, slobode na radnom mjestu ili pak diskriminacije u nekoj drugoj formi. Tako se i Pravnoj klinici obratila stranka koja navodi da je poslodavac kako njoj tako i ostalim zaposlenicima poslao poruku elektroničke pošte kojom zahtijeva da svi necijepljeni zaposlenici moraju nositi za vrijeme radnog vremena FFP2 masku, dok cijepljeni zaposlenici mogu nositi obične medicinske maske. Poslodavac je također naveo da će oni koji se mjera ne budu pridržavali snositi sankcije. Strankina konkretna pitanja bila su smije li poslodavac na navedeni način razlikovati zaposlenike ili ta praksa predstavlja diskriminaciju te smije li se stranka na tu praksu žaliti. Uz to je stranku zanimalo smije li poslodavac od radnika zahtijevati da nose navedene maske, iako Stožer civilne zaštite nije ni u jednom trenutku propisao to kao obvezu?

Stranci je prvo trebalo pojasniti zakonski pojam diskriminacije. Naime, diskriminacijom se sma-

tra stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po određenim zabranjenim osnovama kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama (prenesena ili asocijativna diskriminacija). Diskriminacijom se smatra i stavljanje neke osobe u nepovoljniji položaj na temelju pogrešne predodžbe o postojanju osnove za diskriminaciju.

Diskriminacija može biti izravna i neizravna. Izravna diskriminacija je postupanje kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji i to zato što kod te osobe postoji neka od osobina po kojoj je razlikovanje zabranjeno kao diskriminatorno. Neizravna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljniji položaj, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna.

Prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12), diskriminacijom se neće smatrati

Izvor: Pexels.com

stavljanje u nepovoljniji položaj u slučaju kada je takvo postupanje određeno zakonom u cilju očuvanja zdravlja te kada su upotrijebljena sredstva primjerena i nužna cilju koji se želi postići. Dakle, zabranjene osnove diskriminacije smatrat će se opravdanima u specifičnim, zakonom određenim slučajevima, naravno uz poštivanje načela proporcionalnosti.

U konkretnom slučaju, poslodavčevo zahtijevanje procijepljenosti ili nošenja određene maske mogli bismo smatrati opravdanim u smislu prava poslodavaca da pobliže određuju mjesto i način obavljanja rada. Njegovi zahtjevi mogli bi biti opravdani i time što poslodavac ima dužnost osigurati radnicima sigurne uvjete za rad uz obveznu zaštitu njihovog zdravlja i dobrobiti. Ako poslodavac ne bi vodio računa o navedenom i dopustio rad bez prikladne zaštite od koronavirusa, mogli bismo reći da diskriminira ostale radnike, s obzirom da ne vodi računa o njihovoj sigurnosti i zdravlju, a poslodavac je to dužan činiti.

S druge strane, u Republici Hrvatskoj nije propisano obvezno cijepljenje protiv bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2. Nadalje, nije svatko u mogućnosti cijepiti se dostupnim cjepivima. Naime, neke osobe su u nemogućnosti primiti cjepivo zbog svojih kroničnih zdravstvenih stanja

kao što je primjerice alergija na određeni sadržaj cjepiva te je čak prema uputama HZJZ-a savjetovano takvim osobama ne primiti cjepivo.

Također, HZJZ je objavio popis osoba koje nisu dužne nositi zaštitne maske te se uglavnom to odnosi na osobe sa težim govornim i motoričkim smetnjama ili pak osobe sa poteškoćama u disanju. Naravno da je od takvih osoba koje imaju opravdane razloge za necijepljenje i nenošenje maski u potpunosti opravdano nepridržavanje ovih mjera. Ako ustanovimo da je zahtijevanje poslodavca da takvi radnici budu cijepljeni, odnosno da nose određenu masku kada je njihova necijepljenost, odnosno njihovo nenošenje maski u potpunosti opravdano, to bi se moglo smatrati diskriminacijom radnika po osnovi zdravstvenog stanja.

Stožer civilne zaštite ovlastio je poslodavce da radnike obvežu na nošenje maski kao i na to da provode kontrolu korištenja maski za lice ili medicinskih maski. U samoj Odluci Stožera nije jasno definirano koje sve vrste maski spadaju pod „maske za lice i medicinske maske“ pa odgovor na strankino pitanje o obvezi nošenja FFP2 vrsti maski ovisi o tome koliko se široko tumači sama odredba, na što zasad nema jasnog odgovora te se ostavlja na presudbu poslodavaca. Različite vrste maski pružaju različit stupanj zaštite pa bi specificiranje Stožera

Izvor: Pexels.com

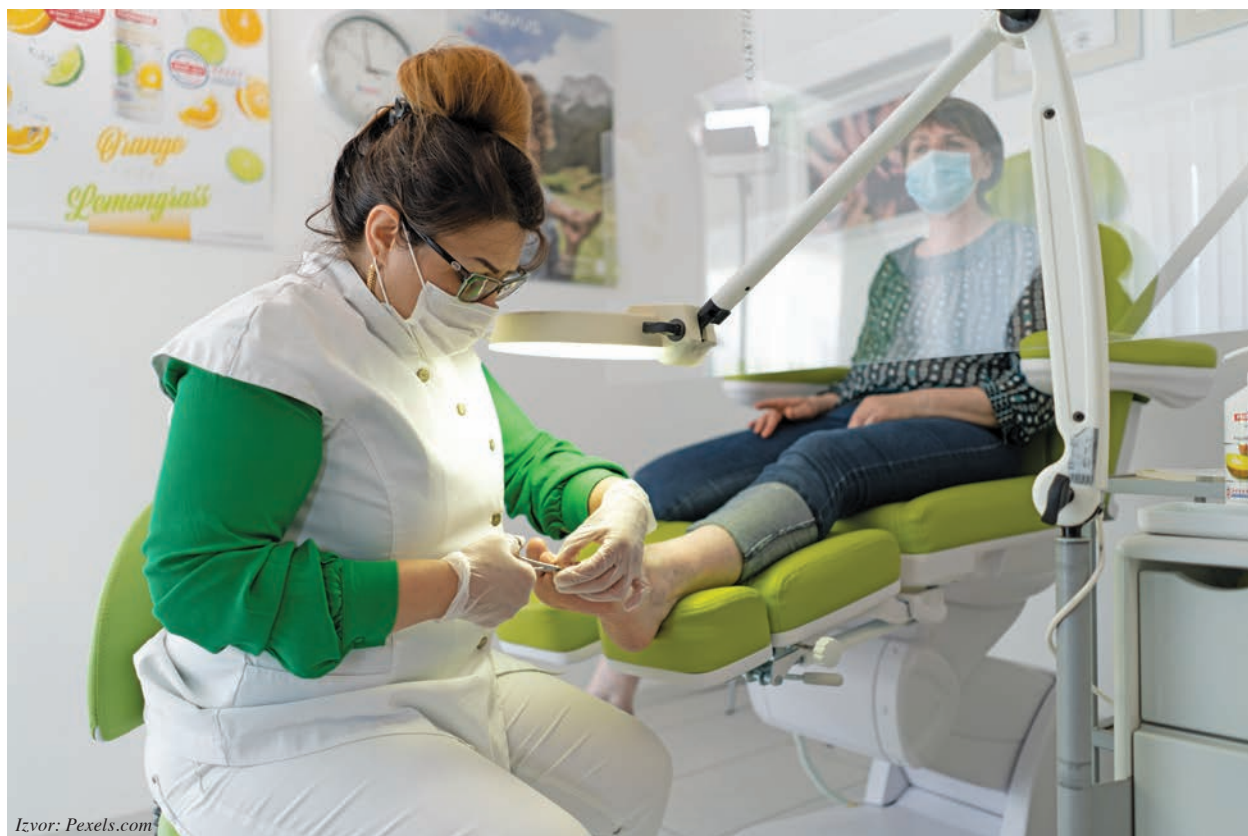

Izvor: Pexels.com

u velikome razjasnilo ovakve svakodnevne dileme. Uz upozorenja na ove okolnosti, naša stranka upozorena je na mogućnosti koje ima ako smatra da je diskriminirana te se želi žaliti na postupanje poslodavca. Na raspolaganju joj stoje izvansudska i sudska pravna zaštita. Izvansudskim putem stranka se može obratiti pučkoj pravobraniteljici za pomoć i sve potrebne informacije o daljnjem postupanju, a sudska zaštita ostvaruje se podnošenjem tužbe sudu nakon što poslodavac odbije zahtjev za zaštitu prava radnika. U tim će slučajevima stranka morati učiniti vjerojatnim da je došlo do diskriminacije.

Ako u tome uspije, teret dokazivanja da nije bilo diskriminacije prelazi na protivnu stranu (poslodavca).

Specifičnost tužbi kojima se utvrđuje postojanje diskriminacije je takva što stranka ima mogućnost tužbom potraživati četiri različita zahtjeva. Uz zahtjev za utvrđivanjem postojanja diskriminacije, stranka može zahtijevati zabranu daljnjeg poduzimanja diskriminatornih radnji, naknadu imovinske i neimovinske štete koja joj je prouzročena i konačno, objavu presude u medijima o trošku tuženika.

Izvor: Pexels.com

Povlačenje privole za pristup poslovnim podacima

KLARA MRČELA

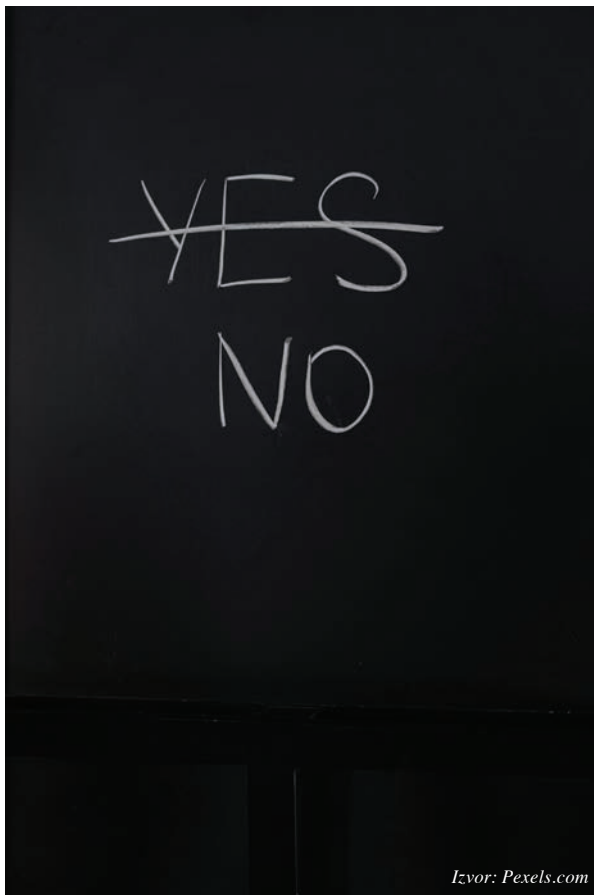
Na obradu osobnih podataka na razini cijele Europske unije primjenjuje se Opća uredba o zaštiti podataka čije su odredbe u pravnim sustavima država članica nadopunjene propisima koje su produkt njihove pojedinačne zakonodavne djelatnosti. U području radnog prava preciznija pravila s ciljem osiguravanja zaštite prava i sloboda u vezi s obradom osobnih podataka države članice mogu, osim zakonom, predvidjeti i kolektivnim ugovorom.

Pravnoj se klinici obratila stranka koja je nakon prestanka radnog odnosa temeljem privole omogućila poslodavcu uvid u svoju poslovnu e-mail adresu i ostale podatke vezane za poslovanje u razdoblju od 6 mjeseci nakon prestanka radnog odnosa. Stranku je zanimalo je li poslodavac imao ovlasti tražiti od nje potpisivanje takve privole te ima li ona pravo povući već danu privolu.

Opća uredba o zaštiti podataka definira osobne podatke kao podatke koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi („ispitanik”); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca. U skladu s navedenim, ime i prezime u e-mail adresi stranke predstavljaju njezin osobni podatak jer omogućuju njezinu identifikaciju preko imena i prezimena, te naziva tvrtke.

Također, Opća uredba za zaštitu podataka upućuje na nacionalni zakon ili kolektivni ugovor za preciznija uređenja obrade osobnih podataka u kontekstu radnog odnosa, što bi bio Zakon o radu prema kojem je strankin poslodavac, s obzirom da zapošljava više od dvadeset radnika, bio dužan donijeti i objaviti pravilnik o radu koji regulira pitanja važna za radnike koja nisu regulirana kolektivnim ugovorom. Navedeni izvori regulacije radnog odnosa trebali su biti, u skladu s načelom transparentnosti postavljenom u Uredbi, dostupni stranci koju je poslodavac i prije samog stupanja u radni odnos bio obvezan upoznati sa sadržajem Pravilnika o radu i kolektivnog ugovora. Tu bi trebale biti propisane odredbe kako će poslodavac postupati sa službenom e-mail adresom zaposlenika, pod kojim uvjetima se može koristiti službena e-mail adresa za privatne potrebe kao i sporno pitanje načina postupanja sa službenom e-mail adresom nakon prestanka radnog odnosa. Ako navedene informacije zaposleniku nisu dostupne, poslodavac krši svoje obveze prema odredbama o transparentnosti. Stoga, ako je poslodavac upoznao stranku s načinom uporabe službenog e-maila prije potpisivanja privole, imao ju je pravo tražiti.

Tzv. privola ispitanika znači svako dobrovoljno, posebno, informirano i nedvosmisleno izražavanje želja ispitanika kojim on izjavom ili jasnom potvrdnom radnjom daje pristanak za obradu osobnih podataka koji se na njega odnose. U skladu s već

Izvor: Pexels.com

spomenutom Uredbom, obrada podataka od strane strankinog poslodavca je zakonita s obzirom na to da je imao strankinu privolu da se njeni podaci obrađuju u svrhu pristupa informacijama potreb-

nim za poslovanje. Stranci je objašnjeno da bez obzira na to što je privolom već dala pristanak na obradu svojih osobnih podataka, ona ga uvijek ima pravo povući na jednako jednostavan način poput

onog na koji ju je dala te da je bila dužnost poslodavca stranku upoznati s navedenim pravom prije davanja privole.

Stranka ima pravo od poslodavca ishoditi brisanje osobnih podataka koji se na nju odnose bez nepotrebnog odgađanja te poslodavac ima obvezu obrisati osobne podatke bez nepotrebnog odgađanja ako stranka povuče privolu na kojoj se obrada temelji, a ne postoji druga pravna osnova za obradu.

Obrada podataka bi se mogla nastaviti ako poslodavac dokaže da ima legitiman interes za obradu koji ima prednost pred ispred temeljnih prava i sloboda stranke, što bi predstavljalo novi temelj za zakonu obradu, poput potrebe za uvidom u informacije neophodne za daljnje poslovanje poslodavca koje bi se mogle naći u službenim e-mailovima. Također, stranci je naglašeno da ima pravo tražiti da se njezina službena e-mail adresa stavi van uporabe nakon prestanka radnog odnosa.

Ostvarivanje prava na povrat preplaćenih anuiteta kredita u švicarskim francima

SUNČANA MILIĆ

Zaduženost građana kreditima u švicarskim francima već je godinama u fokusu hrvatske javnosti. O tome govori i predmet koji svoje uporište nalazi u ništetnosti odredbi o promjenjivoj kamatnoj stopi i ništetnosti valutne klauzule. Naime, stranka koja je otplatila kredit u švicarskim francima dvije godine prije isteka roka, postavila je pitanje koje postavlja i drugi građani koji su se našli u istoj situaciji: Imam li pravo podići tužbu radi povrata isplaćenih kamata?

Ustavni sud je u priopćenju od 3. veljače 2021. odbio ustavne tužbe banaka protiv revizije Vrhovnog suda kojom je potvrđena pravomoćna presuda Visokog trgovačkog suda u kojoj je određeno da su ništetne valutne klauzule u ugovorima u švicarskim francima. Na tu je činjenicu u svome pravnom mi-

šljenju ukazala i Pravna klinika navodeći da „svi potrošači koji su imali kredite u valuti CHF s bilo koje osnove (stambeni, za motorno vozilo, nenamjenski) imaju pravo tužiti banke pred nadležnim sudovima te osnovano potraživati sve preplaćene anuitete u odnosu na razliku u tečaju u valuti CHF”. Pravna klinika je stranku uputila da ima pravo podnijeti tužbu nadležnom općinskom sudu, te da na preplaćene iznose potrošači imaju pravo osnovano potraživati i naplatiti zatezne kamate računajući od dana dospijeca svakog pojedinog isplaćenog anuiteta pa do isplate. Stranka prije podnošenja tužbe sudu mora zatražiti (ako ju nema) dokumentaciju potrebnu financijskom vještaku kako bi isti utvrdio iznos pretplate. Dokumentacija je potrebna da bi se uopće mogao postaviti tužbeni zahtjev.

Izvor: Pexels.com

Ovo je pitanje usko vezano uz pitanje zastare, koje možemo promatrati iz perspektive potrošača (korisnika kredita) i iz perspektive banaka (vjerovnika). Osvrnemo li se na presudu Vrhovnog suda Rev 2245/17-2, ustanovit ćemo da stranka koja je podigla kredit 2007., kao i svi građani u identičnoj situaciji, ima pravo podnijeti privatnu tužbu glede vlastite individualne tražbine i ostvarivanja prava na restituciju bez straha da je nastupila zastara. Takvo je stajalište potvrđeno i na sjednici građanskog odjela Vrhovnog suda od 30. siječnja 2020., gdje je korigirano u skladu s pravnom stečevinom Suda EU-a i načelom djelotvornosti zaštite potrošača na način da je odlučeno kako zastarni rok u slučaju restitucijskog zahtjeva, prema kojem su ugovorne strane dužne vratiti jedna drugoj sve ono što su pri-

mile na temelju ništetnog ugovora, počinje teći od dana pravomoćnosti sudske odluke utvrđene iz kolektivnog spora ili pravomoćnošću sudske odluke o ništetnosti u svakom pojedinom, individualnom sporu.

Građane koji nisu dovoljno upućeni u to kako samostalno podnijeti tužbu ili žele čuti tuđa iskustva i savjete, Pravna klinika je u svom pravnom mišljenju uputila na Udrugu Franak koja je osnovana radi promicanja, unapređenja, zaštite i ostvarivanja prava potrošača korisnika usluga kreditnih i finansijskih institucija. Slijedom navedenog, sve zainteresirane čitatelje koji su se našli u identičnoj situaciji ili se samo žele bolje informirati o izloženoj temi ovim putem upućujemo da posjete internetske stranice Udruge Franak ili da joj se izravno obrate.

Humanitarna pomoć migrantima

ALENA NALEVKA

Kako je situacija s migrantima postala sve učestalijom svakodnevnicom te se s velikim oprezom i pažnjom pristupa svakom pojedinačnom slučaju, Pravna klinika rješava sve veći broj upita upravo vezanih za tu temu. U konkretnom slučaju, Pravnoj klinici se obratila stranka koja ima prijavljeno boravište u Republici Hrvatskoj te pomaže migrantima u BiH donoseći im hranu, osiguravajući im prijevoz i pružajući slične usluge. Stranku je primarno zanimalo krši li zakon i može li snositi posljedice zbog toga ako svakodnevno prelazi granicu između RH i BiH, a za to nema opravdan razlog. Nadalje, stranku je zanimalo na koji način propisi RH tretiraju pomoć u obliku donošenja hrane i prijevoza te može li zbog toga biti sankcionirana. U konačnici su ju zanimala i ovlaštenja policijskih službenika prilikom uhićenja, iako samu stranku nisu uhitili, već ju je preventivno zanimalo, ako postoje temelji za njeno uhićenje, koja su ovlaštenja policijskih službenika u toj situaciji i granice u odnosu na prava stranke.

U odgovoru na prvo pitanje, stranka je upoznata s relevantnim odredbama Zakona o nadzoru državne granice (NN 83/2013, 27/2016). Naime, pri svakom prelasku granice, policijski službenici ovlašteni su obavljati kontrolu osoba, kao i njihovih prometnih sredstava i stvari kojima se služe u prijevozu, u svrhu sprječavanja nezakonitog ulaska i boravka na području Republike Hrvatske te sprječavanja i otkrivanja prekograničnog kriminala. Za prelazak granice s BiH jedini je uvjet pokazati na uvid ispravu, tj. osobnu iskaznicu. Opravdani razlog prelaska granice nije naveden, što znači da stranka može svakodnevno slobodno prelaziti granicu dokle god poštuje formalne uvjete. Utvrdili smo da ista pravila za prelazak granice vrijede i prema zakonima BiH.

U odgovoru na pitanje predstavlja li pomoć u prehrani i prijevozu nezakonitu aktivnost trebalo je analizirati Zakon o strancima (NN 133/2020) prema kojem je svako pomaganje državljanima treće države da prijeđu državnu granicu, tranzit preko

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

državnog područja te boravak u državi ako je osoba nezakonito ušla u Republiku Hrvatsku zabranjeno. Sukladno tome, ne smatra se pomaganjem obavještanje državljanina treće zemlje koji je nezako-

nito boravio i radio glede naknade njegove plaće, kao ni pružanje besplatne pravne pomoći. Također, pomaganje u nezakonitom prelasku državne granice radi spašavanja života, pružanja humanitarne

Izvor: Pexels.com

pomoći sukladno zakonima te svako pomaganje u nezakonitom boravku zbog humanitarnih razloga i bez namjere sprječavanja ili odgađanja poduzimanja mjera za osiguranje povratka. Kaznena odgovornost postoji ako se iz koristoljublja omogući ili pomogne drugoj osobi nedozvoljeno ući, izaći, kretati se ili boraviti u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma, a propisana kazna jest kazna zatvora između jedne i osam godina zatvora. Važno je razlikovati pomaganje pri prelasku granice regularnim migrantima, dakle osobama koji posjeduju putne isprave za prelazak granice, na što se navedena kazna ne odnosi.

Posljednje, ali nimalo manje važno o čemu je stranka postavila upit, jesu ovlasti policijskih službenika prilikom samog uhićenja. Pri samom uhićenju uhićeniku se mora odmah predati pisana pouka o pravima. Ako se ona ne može predati, uhićenika će se upoznati na njemu razumljiv način s pravima, osim ako pouku nije sposoban shvatiti ili postoji

opasnost za život ili tijelo. Ako pisana pouka nije predana uhićeniku prilikom uhićenja, uručit će mu se odmah po dolasku u službene prostorije policije. Ako se uhićenje provodi na temelju dovedbenog naloga, nalog mora biti pročitao i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode, osim ako to s obzirom na okolnosti uhićenja nije moguće. Vrlo je važno napomenuti da se prilikom uhićenja smije upotrijebiti samo ona sila na koju policiju ovlašćuje posebni zakon. Kao što je već prethodno navedeno, policijski službenici na granici imaju ovlast obavljati kontrolu osoba, prijevoznih sredstava i stvari na državnim granicama radi sprječavanja nezakonitog ulaska i boravka na području RH. Isto tako, važno je naglasiti kako policijski službenici na granici imaju pravo zadržati osobu zbog nezakonitog prelaska granica, ali nemaju pravo uhititi osobu. U situacijama u kojima zadržavaju osobu zbog nezakonitog prelaska granica, policijski službenici dužni su primijeniti ono sredstvo prisile koje je najblaže s obzirom na cilj koji se treba postići.

Prava pacijenata u slučajevima psihijatrijskog liječenja

HELENA ŽARKO

Često nam se obraćaju pacijenti koji se žele informirati o svojim pravima i načinima njihova ostvarivanja. Tada ih upoznamo s osnovnim pravom biti obavješten o svom zdravstvenom stanju te o preporučenim pregledima i zahvatima kao i o prednostima i rizicima tih istih pregleda odnosno zahvata, uz pravo prihvatiti, odnosno odbiti svaki medicinski postupak. Upoznamo ih i s pravom na povjerljivost podataka vezanih za njihovo zdravlje i na uvjete koji osiguravaju privatnost pri pregledu. Pravo na samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove, pravo na primanje posjeta u slučaju boravka u zdravstvenoj ustanovi kao i pravo na naknadu štete su prava koja se primjenjuju na svakog pacijenta u RH.

Budući da je naša stranka osoba s duševnim smetnjama, stranku je bilo potrebno upoznati s nizom prava koji se tiče isključivo te ugrožene skupine

građana. Pacijent s duševnim smetnjama ima pravo biti smješten i liječen u najbližoj odgovarajućoj ustanovi te upoznat, u vrijeme prijema, sa svojim pravima te treba biti poučen o tome kako ih može ostvariti. Također, mora biti upoznat s razlozima i ciljevima svog smještaja u psihijatrijsku ustanovu te sa svrhom, posljedicama, koristima i rizicima provedbe određenog medicinskog postupka. Ima pravo sudjelovati u planiranju i provođenju svojeg liječenja, rehabilitacije i resocijalizacije te biti upoznat s podacima o svom zdravstvenom stanju i dobiti na uvid svoju medicinsku dokumentaciju. Naša stranka je boravila u zdravstvenoj ustanovi te time je imala pravo na: druženje s drugim osobama i primanje posjeta, praćenje radijskih i televizijskih programa, posjedovanje predmeta za osobnu uporabu, slanje i primanje pošte i paketa kao i na

telefoniranje i korištenje elektroničke tehnologije te, u slučaju izbora, na glasovanje. Sudjelovanje u vjerskim i kulturnim aktivnostima je moguće u okviru mogućnosti koje pruža određena psihijatrijska ustanova. U slučaju da je naša stranka bila nezadovoljna, mogla je tražiti i premještanje u drugu psihijatrijsku ustanovu. U određenim situacijama pacijent s duševnim smetnjama ima pravo na podnošenje prijave, prijedloga, pritužbi, prigovora, žalbi i drugih pravnih lijekova nadležnim pravosudnim i drugim državnim tijelima, kao i podnošenje tužbe izravno čelniku ustanove ili odjela, a ima i pravo na iste dobiti usmene odgovore. Određena prava koja se odnose na pacijentov svakodnevni život u psihijatrijskoj ustanovi mogu se ograničiti u slučaju opravdane sumnje da se želi pribaviti alkohol, droga ili oružje ili da osoba s duševnim smetnjama dogovara bijeg ili počinjenje težeg kaznenog djela ili da bi se korištenjem tih prava moglo teško narušiti zdravlje ili sigurnost pacijenta s duševnim smetnjama.

Još jedno konkretnije pitanje naše stranke je bilo na koji način ona može dokazati da nije psihički bolesnik i kako izgleda psihološko vještačenje. Naime, osoba s duševnim smetnjama se može svojom voljom prijaviti ili tamo može biti smještena prisilno. Do prisilnog smještaja će doći na temelju uputnice doktora medicine koji je osobu osobno pregledao i napisao propisanu ispravu o tom pregledu. U hitnim slučajevima do prisilnog smještaja može doći i bez uputnice. Ako psihijatar utvrdi da ne postoje razlozi za prisilno zadržavanje, osobu će se otpustiti. No, ako psihijatar ipak utvrdi da razlozi za

Izvor: Pexels.com

zadržavanje postoje, osoba će se zadržati u psihijatrijskoj ustanovi. U postupku prisilnog smještaja u psihijatrijsku ustanovu odlučuje sudac pojedinac nadležnog suda. Ako nadležni sud primi obavijest o prisilnom zadržavanju, odmah će donijeti rješenje

Izvor: Pexels.com

o pokretanju postupka i prisilno zadržanoj osobi postaviti odvjetnika. Sudac je dužan bez odgode, a najkasnije u roku od 72 sata, prisilno zadržanu osobu posjetiti u psihijatrijskoj ustanovi, obavijestiti ju o razlogu i svrsi sudskog postupka te ju saslušati. Ako sudac nakon saslušanja zaključi da ne postoje pretpostavke za prisilni smještaj, donijet će rješenje kojim će otpustiti prisilno zadržanu osobu iz psihijatrijske ustanove. Ako sudac nakon saslušanja pak zaključi da postoje pretpostavke za prisilni smještaj, donijet će rješenje o nastavku prisilnog zadržavanja. Prisilno zadržavanje osobe, bez sudskog rješenja, može trajati najdulje osam dana. Također, osoba koja je prisilno smještena, otpustit će se iz psihijatrijske ustanove ranije ako se utvrdi da su prestali razlozi za prisilni smještaj. Odluku o prijevremenom otpustu donosi psihijatrijska ustanova. Ako se za takvu osobu nema tko brinuti nakon otpusta, takva će osoba biti zbrinuta prema posebnim propisima. Psihijatrijska ustanova daje odluku o prijevremenom otpustu ako postoje opravdani razlozi i ako postoji visok stupanj vjerojatnosti da za vrijeme izlaska neće ugroziti vlastiti ili tuđi život, zdravlje ili sigurnost.

Zakoni Republike Hrvatske pružaju pacijentima generalno, ali i osobama s duševnim smetnjama kao pacijentima niz prava. U radu u Pravnoj klinici

Izvor: Pexels.com

dosta često se susrećemo s osobama koje su pod sumnjom da su neosnovano smještene u psihijatrijske ustanove od strane članova obitelji „koji su se urotili protiv njih“ ili „koji ih žele napraviti ludima“. No, iz navedenih odredaba zakona ipak možemo vidjeti koju proceduru osoba mora proći kako bi prisilno bila smještena u psihijatrijsku ustanovu te je malena vjerojatnost da u potpunosti duševno zdrava osoba završi na psihijatrijskom liječenju.

Izvor: Pexels.com

Ostvarivanje prava na branitelja na teret proračunskih sredstava

ANA SEVER

Svrha instituta formalne obrane siromašnih okrivljenika je da se osigura pravna zaštita i ostvari jednakost svih pred zakonom. U slučajevima kad obrana nije obvezna, okrivljenik može podnijeti obrazloženi zahtjev za imenovanje branitelja na teret proračunskih sredstava. U zahtjevu treba učiniti vjerojatnim da zbog svog slabijeg imovinskog stanja ne može sam podmiriti troškove obrane bez da ugrozi vlastito uzdržavanje te uzdržavanje svoje obitelji i drugih osoba koje je dužan uzdržavati. Osim toga, potrebno je i da složenost, težina ili posebne okolnosti predmeta opravdavaju imenovanje branitelja na teret proračuna.

Pravnoj se klinici za pomoć obratila stranka protiv koje je podignuta optužnica zbog počinjenja kaznenog djela povrede dužnosti uzdržavanja, a koja si

zbog slabijeg imovinskog stanja nije mogla priuštiti odvjetnika. Stranku je zanimalo može li ostvariti besplatnu pravnu pomoć u kaznenom postupku i na koji način.

S obzirom na to da se radi o kaznenom postupku, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći koji uređuje besplatnu sekundarnu pravnu pomoć u ovom slučaju nije primjenjiv. Ipak, stranka kao okrivljenik, prema Zakonu o kaznenom postupku, ima pravo podnijeti zahtjev za imenovanje branitelja na teret proračunskih sredstava te na taj način ostvariti svoje pravo na besplatno zastupanje. Da bi okrivljenik uspio s predmetnim zahtjevom, potrebno je da budu ostvareni Zakonom propisani uvjeti.

Naime, kako bi dokazao da je njegov zahtjev osnovan, okrivljenik je dužan uz zahtjev priložiti po-

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

datke o svom imovinskom stanju, imovinskom stanju svoje obitelji i drugih osoba koje je dužan uzdržavati ili koje su dužne uzdržavati njega, a iz kojih moraju biti vidljivi ukupni prihodi ostvareni unutar godine dana te podaci i stanje o računima u financijskim institucijama, kao i vlasništvo nad nekretninama, pokretninama i pravima.

Okrivljenik predmetni zahtjev može podnijeti nakon primitka rješenja o provođenju istrage ili obavijesti o provođenju dokaznih radnji, dakle prije samog podizanja optužnice. U tom slučaju zahtjev podnosi državnom odvjetniku. Ako okrivljenik podnosi zahtjev nakon podizanja optužnice, kao u slučaju naše stranke, dostavlja ga sudu.

Nakon što zahtjev s pripadajućim dokazima bude podnesen, o njemu će odlučiti državni odvjetnik odnosno predsjednik vijeća ili sudac pojedinac, ovisno u kojoj je fazi postupka podnesen. Nadležna osoba može po potrebi provjeriti ili pribaviti dodatne podatke o imovinskom stanju okrivljenika i drugih osoba.

Branitelja će imenovati predsjednik suda rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena. Branitelj se okrivljeniku dodjeljuje od trenutka podnošenja zahtjeva pa do pravomoćnog dovršetka kaznenog

postupka. Imenovanom branitelju tijelo koje vodi postupak mora osigurati primjereno vrijeme za pripremu obrane.

U tom smislu, bitno je naglasiti i da, kad okrivljenik postavi zahtjev za imenovanje branitelja, tijelo koje vodi postupak ne smije poduzeti niti jednu radnju u kojoj okrivljenik ima pravo sudjelovati niti smije odlučivati o podnesenom pravnom lijeku ili sredstvu prije nego što odluči o okrivljenikovom zahtjevu za braniteljem. Jedina iznimka je ako se radi o radnjama koje ne trpe odgodu.

Ako okrivljenikov zahtjev bude odbijen, on ga može ponovno podnijeti u slučaju da njegovo imovinsko stanje oslabi do te mjere da ne može podmiriti troškove obrane bez ugrožavanja svog ili tuđeg uzdržavanja.

Zaključno, okrivljenik koji iz financijskih razloga ne može angažirati branitelja ima pravo podnijeti zahtjev za imenovanje istog na teret proračuna, o čijoj će osnovanosti odlučiti državni odvjetnik odnosno sud, a ako ga usvoji omogućit će branitelju primjereno vrijeme za pripremu obrane.

Također, sukladno odredbama Prekršajnog zakona, pravo na podnošenje ovog zahtjeva može ostvariti i okrivljenik u prekršajnom postupku.

Izvor: Pexels.com

Prava iz izvanbračne zajednice – što ako izvanbračni drugovi nemaju prijavljeno prebivalište ni boravište na istim adresama?

ALMA PILIPOVIĆ

Obiteljski zakon definira izvanbračnu zajednicu kao životnu zajednicu neudane žene i neoženjenoga muškarca koja traje najmanje tri godine, a kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete ili ako je nastavljena sklapanjem braka. Ako ispunjava navedene pretpostavke, ona stvara osobne i imovinske učinke kao bračna zajednica te se na nju na odgovarajući način primjenjuju odredbe kako samog Obiteljskog zakona, tako i drugih zakona kada je riječ o osobnim i imovinskim odnosima bračnih drugova.

Pravnoj klinici se za pomoć obratila stranka koja živi u izvanbračnoj zajednici deset godina, ali

stranka i partner nemaju prijavljeno prebivalište, ni boravište na istoj adresi, iako žive u istom domaćinstvu. Stranku je zanimala važnost prijave prebivališta, odnosno boravišta za ostvarivanje prava na nasljedstvo i prava na obiteljsku mirovinu u slučaju smrti partnera.

Naime, Zakon o nasljeđivanju u zakonske nasljednike prvog nasljednog reda ubraja i izvanbračnog druga ostavitelja, a izvanbračnom zajednicom smatra životnu zajednicu neudane žene i neoženjenog muškarca koja je trajala dulje vrijeme, a koja je prestala ostaviteljevom smrću, pod uvjetom da su bile

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

ispunjene pretpostavke koje se traže za valjanost braka. Zakon o mirovinskom osiguranju omogućuje pravo na obiteljsku mirovinu i izvanbračnom drugu koji je s osiguranikom ili s korisnikom mirovine do njegove smrti živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine. Status izvanbračne zajednice utvrđuje se u izvanparničnom sudskom postupku. Dakle, potrebno je da sud donese deklaratorno rješenje kojim potvrđuje postojanje izvanbračne zajednice da bi se mogli formalno ispuniti svi uvjeti za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu.

Nadalje, postoji i mogućnost utvrđivanja postojanja izvanbračne zajednice i putem parničnog postupka koji se pokreće tužbom za utvrđenje. Tužitelj može u tužbi zahtijevati da sud samo utvrdi postojanje odnosno nepostojanje kakva prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost kakve isprave. O tužbenom zahtjevu sud odlučuje presudom, također je deklaratorne naravi.

Kako izvanbračna zajednica nastaje i prestaje neformalno, a Obiteljski zakon ne definira pojam životne zajednice, često dolazi do problema njezina dokazivanja. Sukladno odluci Općinskog građanskog suda u Zagrebu (posl. broj: XXXIV P2-1234/209-35, od 28. veljače 2012.) sudovi prilikom odlučivanja o postojanju životne zajednice obraćaju pozornost na to je li u spornom izvanbračnom (su)životu postojala emocionalna povezanost para, imovinska povezanost, seksualna povezanost, jesu li osobe za koje se tvrdi da

Izvor: Pexels.com

su živjele u izvanbračnoj zajednici živjele na istoj adresi, jesu li se međusobno upoznavale s rodbinom i prijateljima, jesu li možda odlazile na zajednička putovanja i slično.

Budući da je prema sudskoj praksi jedna od važnih sastavnica dokazivanja izvanbračne zajednice upravo život na istoj adresi, kao sredstvo dokazivanja njezina postojanja može poslužiti potvrda o prebivalištu. Međutim, ostaje pitanje može li se i dalje utvrditi izvanbračna zajednica ako izvanbračni drugovi nemaju prijavljeno prebivalište, ni boravište na istoj adresi.

Odgovor daje presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske (posl. broj: Rev 1121/07-2, od 22. studenoga 2007.) u kojoj je utvrđeno kako za postojanje trajnije izvanbračne zajednice muškarca i žene nije od odlučnog značaja činjenica da žive na istoj adresi, već postojanje trajnije ekonomske i emotivne zajednice. Kao dokazi, mogu se primjerice priložiti računi ili predložiti saslušanje svjedoka. Dakle, ako sam život na istoj adresi nije od odlučnog značaja, tada naročito neće biti ni činjenica da izvanbračni drugovi žive u istom domaćinstvu, ali nemaju prijavljeno prebivalište ili boravište na istoj adresi.

Zaključno, izvanbračni drugovi mogu uspješno ostvariti osobna i imovinska prava, ako u prvom redu dokažu postojanje trajnije ekonomske i emotivne zajednice, u čijem slučaju činjenica da nemaju prijavljeno prebivalište na istoj adresi neće biti prepreka pri njezinom dokazivanju.

Suradnja s partnerskim organizacijama

MARINA BAKRAN

BRID

Grupa za zaštitu prava radnika već nekoliko semestara surađuje s organizacijom pod nazivom “Baza za radničku inicijativu i demokratizaciju” (BRID). BRID je organizacija koja se bavi zaštitom prava radnika i promicanjem demokratskih načina sudjelovanja među radnicima. Suradnja između Grupe za zaštitu prava radnika i BRID-a se sastoji u pisanju članaka koji se tiču gorućih pravnih pitanja s kojima se radnici susreću, poput promjena koje se događaju tijekom pandemije COVID –a ali i onih koji se odnose na temeljne pravne institute Zakona o radu.

Početkom svakog semestra, student mentor Grupe za zaštitu prava radnika se savjetuje s glavnim urednikom BRID-a te priprema teme koje će studenti obrađivati u svojim člancima. Izbor same teme članke te sve ideje oko iste se ostavlja na

volji studentu kliničaru uz jedini uvjet, a to je da sama tema mora biti u sferi Radnog prava. Prolaskom svih provjera, od studentskog mentora do samog uredništva BRID-a, članak se objavljuje. Pristup svim objavljenim člancima je na web stranici (<https://radnickaprava.org/>).

Glavni cilj suradnje je radnicima, na što jednostavniji način pojasniti sadržaj koji se krije iza strogih i previše specifičnih pravnih pravila, točnije educirati ih o njihovim pravima i obvezama ali im i ukazati na rješenja koja su donesena u sudskoj praksi a koja se mogu primijeniti i na njihov slučaj. S obzirom da se sama suradnja pokazala jako uspješnom te smo dobili mnogo pozitivnih povratnih informacija od samih radnika možemo reći da je naš prvotni cilj postignut te mislimo da je vrijeme na proširenje same suradnje u čemu ćemo, nadamo se i uspjeti. Trenutno postoje planovi o izradi posebnog odjeljka “pitanje/odgovor” u kojem ćemo rad-

Izvor: Pexels.com

nicima moći ponuditi kratke i precizne odgovore na najčešća pitanja u vezi s radnim pravom.

HRVATSKI PRAVNI CENTAR (HPC) I UNHCR

Prilikom početne edukacije naših kliničara a posebice onih iz Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima zaštitu Hrvatski pravni centar ima bitnu ulogu jer ih upoznaje sa sustavom pružanja međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj te osnovnim pojmovima i postupcima pružanja azila.

Studenti kliničari Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima u sklopu suradnje izrađuju pravna mišljenja u kojima donose procjenu odobravanja supsidijarne zaštite. Sami proces pisanja pravnog mišljenja se sastoji prvenstveno od izrade i popunjavanja obrazaca zemalja podrijetla iz kojih tražitelji azila dolaze te, uz pomoć obrazaca zemalja i Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti same procjene odobravanja azila, odnosno supsidijarne zaštite.

Uz spomenuti rad na praktičnim primjerima, studentima kliničarima Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima prilikom posjete Skloništu za tražitelje azila Porin omogućeno je ostvarivanje izravnog kontakta te razgovor s tražiteljima azila. Posjete skloništu Porin organiziraju se svaki semestar te su dostupne svim kliničarima Grupe za pomoć tražitelja azila i strancima iako se prednost daje novim kliničarima kako bi se što bolje i lakše upoznali sa pružanjem pravne pomoći tražiteljima azila.

Djelatnici UNHCR-a redovito održavaju početnu edukaciju za nove kliničare Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima prilikom koje nastoje što bolje upoznati kliničare s osnovnim pojmovima i institutima izbjegličkog prava. UNHCR je, ujedno i glavni donator spomenute grupe zbog čije su velikodušne donacije kliničari imali priliku na tri dana posjetiti Pravnu kliniku za izbjegličko pravo u Beogradu te Prihvatni centar za strance u Ježevu.

UDRUGA SVE ZA NJU

Udruga 'SVE za NJU' dobrovoljna je, neprofitna, nevladina, humanitarna organizacija, osnovana s ciljem pružanja psihološke i druge pomoći i podrške ženama s dijagnozom raka i drugih zloćudnih bolesti. Grupa za zaštitu prava pacijenata već gotovo šest godina aktivno surađuje s Udrugom na način da njezinim korisnicima daje besplatne pravne savjete. S obzirom da su članovi Udruge onkološki bolesnici većina pitanja odnosi se na ostvarivanje prava iz socijalne skrbi, zdravstveno osiguranje a ne rijetko i na radno pravo.

Izvor: Pexels.com

Jedan od nedavnih projekata koje je Pravna klinika imala s Udrugom bio je u rujnu 2020. godine, kada su tri studenta volontera Grupe za zaštitu prava pacijenata, zajedno sa svojim akademskim

Izvor: Pexels.com

mentorom Jurjem Brozovićem, napravili *webinar* o osnaživanju za socijalnu rehabilitaciju i reintegraciju onkoloških pacijenata. Izrađeni *webinar* je dio istoimenog projekta kojeg je Udruga u partnerstvu s našom Pravnom klinikom pokrenula kako bi na što lakši način uputila sve onkološke bolesnike, neovisno o članstvu u Udruzi uputila u vrste i načine ostvarivanja njihovih prava kao prava pacijenata.

Studenti su snimili videozapis o pravima i pogodnostima vezane uz zdravstveno osiguranje. Mirovinsko osiguranje te sustava socijalne skrbi. Studenti su pobrojali sve mogućnosti na koje pacijenti imaju pravo te objasnili način ostvarivanja istih. Petnaestominutni video zapis postavljen je i objavljen na You Tube kanalu Udruge gdje su ga svi mogli vidjeti i educirati se o svojim pravima. Drugi dio projekta se sastoji od predstavljanja pravnih problema te studentima kliničarima na koja oni odgovaraju, kao i ostalim svojim strankama, odnosno putem izrade Pravnih mišljenja i Općih pravnih informacija. Studenti uključeni u projekt bili su izuzetno zadovoljni s istim te se raduju svim budućim projektima. Suradnja se nastavlja s najavljuvanjem novih projekata i brojnim mogućnostima za studente da pomognu ljudima u njihovim pravnim problemima.

UDRUGA B.A.B.E.

Grupa za prava djece i obiteljsko uzdržavanje uspješno surađuje s udrugom B.a.b.e. (Budite aktivni Budite emancipirani) koja se bori protiv nasilja nad ženama, zalaže se za ravnopravnost spolova i poštivanje ljudskih prava svih građana. Udruga već dugi niz godina pruža pravnu i psihosocijalnu pomoć te smještaj u sigurnu kuću za one najugroženije.

Suradnja Grupe za prava djece i obiteljsko uzdržavanje se sastoji od volontiranja studenata kliničara u prostorijama Udruge. Iako je obveza studenta kliničara navedene grupe da barem jedan dan odradi volontiranje u Udruzi, kliničari imaju pravo volontirati i više puta te se uvijek rado vraćaju što nam ukazuje i činjenica da su neki studenti kliničari nastavili suradnju s Udrugom i nakon završetka studija. Sami tijekom volontiranja u prostorijama Udruge se odvija na način da studenti primaju telefonske pozive od korisnika te, uz prisutnost iskusnih odvjetnika daju pravne savjete.

Uz pomoć na daljinu korisnicima Udruge, studenti kliničari također prisustvuju i njihovom prijemu te imaju priliku slušati razgovore iskusnih odvjetnika. Našim studentima kliničarima je to vrlo korisno jer, osim što mogu čuti kako iskusni odvjetnici razgovaraju sa svojim strankama, mogu i samostalno postaviti pitanja koja su im potrebna kako bi što bo-

lje razumjeli strankin predmet. Ne rijetko studenti kliničari imaju priliku vidjeti i na koji način odvjetnici pišu razne podneske poput tužbi i žalbi što im daje izvrstan uvid u to kako bi isti trebali izgledati u praksi. Suradnja s Udrugom je, od samih početaka uspješna i vrlo zanimljiva svim kliničarima jer mogu pomoći društveno ugroženim skupinama ljudi, točnije žrtvama nasilja i uz to naučiti dosta korisnoga vezanoga uz budući posao.

PROJEKT GRAĐANSKIH PRAVA SISAK (PGP SISAK)

Projekt građanskih prava Sisak (PGP Sisak) nevladina je, nepolitička, neprofitabilna, humanitarna organizacija koja razvija partnerstva s brojnim organizacijama i institucijama, a jedna od takvih je i suradnja s Pravnom klinikom Pravnog fakulteta u Zagrebu koja je započela još 2010. godine. Cilj suradnje je studentima kliničarima omogućiti stjecanje praktičnih vještina primjenom pravnih pravila u praksi te poduprijeti razvoj sustava pružanja besplatne pravne pomoći. Iako je suradnja korisna i dostupna svim kliničarima Pravne klinike, PGP Sisak ipak najviše surađuje s Grupom za pomoć građanima u ovršnom postupku.

Suradnja Pravne klinike i PGP Sisak osmišljena je na način da, kliničari uz odvjetnika slušaju iznošenje pravnog problema od stranke. Prisutni odvjetnik, kroz razgovor kliničarima naglašava ključne okolnosti i činjenice kako bi studenti što bolje razumjeli pravni problem koji muči stranku. Nakon odlaska stranke odvjetnik sa kliničarima prolazi kroz činjenice konkretnog predmeta te ih propitkuje načine na koji bi oni sami postupili u pojedinoj situaciji. Uz navedeno, raspravljaju i o zakonskim odredbama koje bi mogli primijeniti na konkretan predmet. U prostorije PGP Siska za vrijeme u kojem su kliničari prisutni dolazi veći broj stranaka sa različitim pravnom problematikom te studenti pozorno slušajući usvajaju nova znanja i iskustva koja će im dobro doći pri pružanju besplatne pravne pomoći u Pravnoj klinici a isto tako i za sami rad u praksi nakon završetka studija.

Dugogodišnja suradnja Pravne klinike i PGP-a Sisak održava se na obostrano zadovoljstvo, a vjerujemo da će trajati još mnogo godina. PGP Sisak vrijedan je subjekt u društvenoj zajednici koji štiti ljudska prava i dostojanstvo čovjeka, a budući da Pravna klinika svoj rad temelji na istim načelima, očigledno je da takav oblik suradnje treba održavati i dalje.

Izvor: Pexels.com

Erasmus kolegij u nastavku pandemije koronavirusa

EMA BASIOLI

Pandemija koronavirusa i posljedice potresa nisu zaustavile rad Pravne klinike pa je tako i u akademskoj godini 2020./2021. studentima koji dolaze na studentsku razmjenu na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu bilo omogućeno upisati kolegij „Law clinic“. Erasmus studenti na taj se način uključuju u Pravnu kliniku tijekom oba semestra te stječu uvid u pravne probleme s kojima se najčešće susreću stranke Pravne klinike. Uspješnim pohađanjem i ispunjenjem obveza studenti po završetku stječu 10 ECTS bodova i certifikat o sudjelovanju u Pravnoj klinici, a upravo su to uspjeli svi upisani studenti tijekom prošle akademske godine, čak njih dvadesetčetvero.

IZVOĐENJA NASTAVE NA DALJINU

Iako zbog posljedica pandemije na Pravnom fakultetu nije bio organiziran Dan orijentacije za strane

studente, na kojem inače Pravna klinika upoznaje iste sa svojim radom i poziva na upis, Erasmus studenti pokazali su interes te je kolegij upisalo devet studenata u zimskom te čak petnaest u ljetnom semestru. Studenti su istaknuli želju priključivanju kolegiju zbog humanitarnog karaktera same Klinike, upoznavanja hrvatskog prava i druženja s kolegama iz Hrvatske.

Nažalost, u zimskom semestru zbog porasta broja zaraženih koronavirusom, sav oblik nastave, pa tako i dežurstva u Pravnoj klinici, nastavljen je putem nastave na daljinu. Kolegij je u potpunosti održan pomoću Merlin sustava i Google Meet aplikacije. Naime, iako se strani studenti i studenti matičnog Pravnog fakulteta u Zagrebu nisu upoznali uživo, imali su mnogo prilika družiti se virtualno. Na prvom sastanku morali su prisustvovati svi studenti koji su upisali kolegij kako bi se поближе upoznali

Izvor: Pexels.com

Izvor: Pexels.com

o svojim obvezama i o radu Pravne klinike. Tada im je detaljno objašnjena struktura grupa i kontrola rada kliničara te prikazan način njihova uključivanja u rad Pravne klinike.

Iako studenti koji upišu kolegij sami ne rješavaju i odgovaraju na pravne probleme građana, поближе se upoznaju sa sedam tipičnih pravnih slučajeva stra-

naka koje se obrate Pravnoj klinici. S obzirom na to da je Pravna klinika podijeljena u sedam grupa koje se bave različitim granama prava, svaki tjedan studentski mentori jedne od njih održali su online predavanje, odnosno prezentaciju o radu te grupe i поближе predstavili tipičan slučaj te grupe. Na predavanjima se poticao razgovor o sličnostima i razli-

Izvor: Pexels.com

kama u zakonskoj regulaciji predstavljenog slučaja u Hrvatskoj i matičnim zemljama studenata. S obzirom na da su studenti u zimskom semestru dolazili iz četiri europske države i Australije, a u ljetnom iz čak devet država, može se reći da je diskusija bila zanimljiva te postigla svoj cilj angažirajući na javljanje sve studente. Od studenata se za ispunjenje obveze tražilo redovito pohađanje predavanja, redovita predaja domaćih zadaća te predaja završnog eseja. Naime, upravo kao rezultat diskusije na predavanjima, studenti su svaki tjedan morali napisati kratku zadaću o razlikama u rješenju slučaja kod nas i u matičnoj zemlji. U normalnim okolnostima, Erasmus studenti bi morali prisustvovati na jednom dežurstvu neke od kliničkih grupa, no kako dežurstva nisu bila održavana u prostorijama Klinike, to nije bilo moguće te se upravo obvezom zadaća nastojalo više uključiti studente u praćenje nastave i rad Klinike. Svi materijale o radu grupe te rješenju slučaja u hrvatskom pravu studentima su bili dostupni na Merlin sustavu te su tamo ujedno i predavali svoje zadaće.

Kako je u proljeće bila nešto povoljnija epidemiološka situacija, Pravna klinika prešla je na tzv. sustav kombiniranih dežurstava, odnosno neki

studenti su se vratili u prostorije Pravne klinike uz strogo poštivanje mjere i kontrola broja osoba u sobama, a neki su ostali raditi od doma i putem telefonskih dežurstava. S obzirom na to da je Erasmus kolegij u ljetnom semestru upisalo više od deset studenata, nastava je i tada bila organizirana na daljinu, no dana je ona stara mogućnost studentima da uz predbilježbu dođu na jedno dežurstvo grupe po izboru te taj dolazak zamjene za jednu zadaću. To nije bilo obvezno, imajući u vidu da su neki studenti možda u svojim matičnim zemljama pošto je oblik nastave na Pravnom fakultetu u Zagrebu bio u potpunosti „online“, no pružena je mogućnost druženja uživo i upoznavanje Klinike iz prve ruke.

DOJMOVI STUDENATA I PLANOVI

Pravna klinika praktičnim primjerima stvarnih ljudi nastoji zainteresirati i učiniti studentima zanimljivijim pravo te razviti kritičko razmišljanje i međunarodni pristup diskusijama. Kao što sam već rekla, strani studenti na kraju svakog semestra trebaju predati završni esej o svome iskustvu, razlozima upisa kolegija i dojmovima te iste možete pročitati u nastavku članka.

Izvor: Pexels.com

Anouck Gosset, Belgija:

Pravna klinika bila je posebno bogato iskustvo u mojem akademskom razvoju. Doista, ovaj kolegij mi je omogućio da prođem kroz nekoliko područja prava i vidim kako se hrvatski zakon primjenjivao na te situacije. Po mom mišljenju, kao Erasmus student ovo je bio najbolji način da saznam više o hrvatskom pravnom sustavu.

Antonio Bodini, Italija:

Drago mi je što sam pohađao nastavu jer sam naučio ne samo o hrvatskom pravnom sustavu, već i o zakonodavstvu vlastite države, s obzirom na specifičnost područja koje smo razmatrali. Nakon ovog iskustva poželio sam da imamo ovakav program i na mojem matičnom sveučilištu, pa ću ovaj oblik učenja pokušati predložiti i u Milanu.

Carla Mayorga Calero, Španjolska:

Već na prvom sastanku vidjela sam da nisam pogriješila u izboru kolegija, od početka je način objašnjavanja ljudi koji pohađaju ovaj praktični oblik nastave bio izvrstan. Naučila sam čak i nove stvari u vezi rješavanja različitih predmeta u svojoj zemlji.

Izvor: Pexels.com

Nicolas Borelli, Francuska:

Želio bih zahvaliti studentima koje sam upoznao, na dobrodošlici, na ljubaznosti i njihovom vremenu. Hvala na učenju i raspravi o različitim kulturama, državama i studijima.

Možemo zaključiti kako su svi studenti zadovoljni upisanim kolegijem, obogaćeni iskustvom Pravne klinike pa i motivirani uključiti se u Pravnu kliniku na matičnim sveučilištima. Na drugu stranu, nama

ostaje nadanje da ćemo, iako je oblik nastave na daljinu postao „ново normalno“, uskoro moći sve buduće Erasmus studente osobno primiti i ugostiti u prostorijama Pravne klinike.

Statistika rada Pravne klinike u akademskoj godini 2020./2021.

MARTA ĆURIĆ I KARLA RESSLER

U zimskom semestru 2020./2021. u radu Pravne klinike djelovalo je 104 kliničara, dok je u ljetnom semestru djelovalo 106 kliničara. U zimskom je semestru zabilježen nešto manji priljev predmeta u odnosu na zimski semestar godine ranije jer je primljeno ukupno 789 predmeta. S druge strane, zabilježen je veći priljev predmeta u odnosu na ljetni semestar

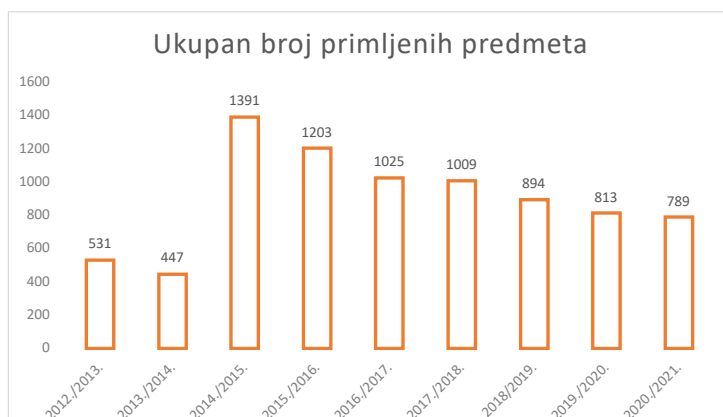
prethodne godine. Razlog tome je sklopljena suradnja s Fondom za obnovu i Ministarstvom prostorno-graditeljstva i državne imovine u sklopu koje je Pravna klinika u Zagrebu pomagala građanima s područja pogođenih potresima. Ukupno je u zimskom semestru primljeno 789, a u ljetnom 938 predmeta što je vidljivo u Tablici 1.

Tablica 1. Ukupan broj primljenih predmeta u razdoblju od 2012. do 2021.

Semestar	Ukupan broj zaprimljenih predmeta								
	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.
Zimski	531	447	1391	1203	1025	1009	894	813	789
Ljetni	643	1738	1098	1050	1058	965	841	535	938

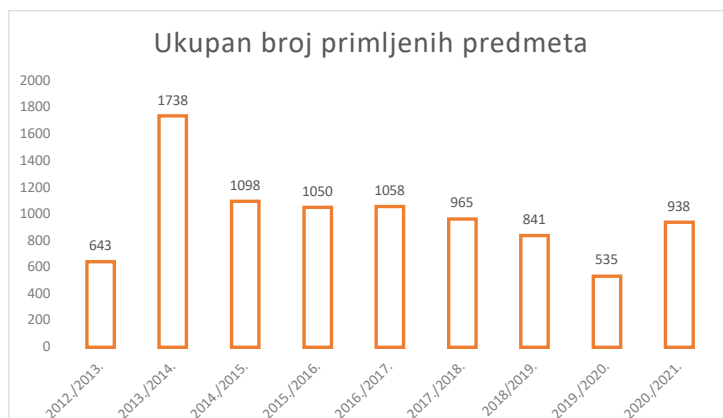
Izvor: Klinikarij

Grafikon 1. Ukupan broj zaprimljenih predmeta u zimskim semestrima u razdoblju od 2012. do 2021. godine

Izvor: Klinikarij

Grafikon 2. Ukupan broj zaprimljenih predmeta u ljetnim semestrima u razdoblju od 2012. do 2021.

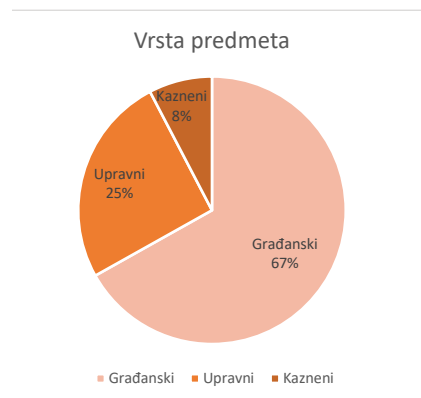
Izvor: Klinikarij

S obzirom na vrstu preuzetih predmeta, evidentiran je uobičajeno najviši broj građanskih predmeta (1169), slijede ih upravni (445), a potom i kazneni (134). Iz navedenog je vidljivo kako je, u odnosu na zimski semestar prošle godine, porastao broj zaprimljenih upravnih predmeta. Uz uobičajeno zastupljena pitanja o pravima iz sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te socijalne skrbi, na porast upravnih predmeta utjecala je promjena životnih okolnosti, odnosno potresi koji su pogodili Grad Zagreb u ožujku 2020. te Sisačko-moslavačku županiju u prosincu 2020., stoga su se građani Pravnoj klinici obraćali s pitanjima koja se odnose na obnovu nekretnina i sanaciju uslijed potresa nastale štete. Građanski predmeti uglavnom su u najvećem dijelu obuhvaćali pitanja ovrhe, nasljeđivanja te prava radnika u radnom odnosu. Kazneni predmeti, iako najmanje zastupljeni, obuhvaćali su

pitanja pokretanja i tijeka kaznenog postupka te pitanja kaznenih djela protiv časti i ugleda.

Grafikon 2.: Predmeti zaprimljeni u akademskoj godini 2020./2021. u odnosu na vrstu

Izvor: Klinikarij

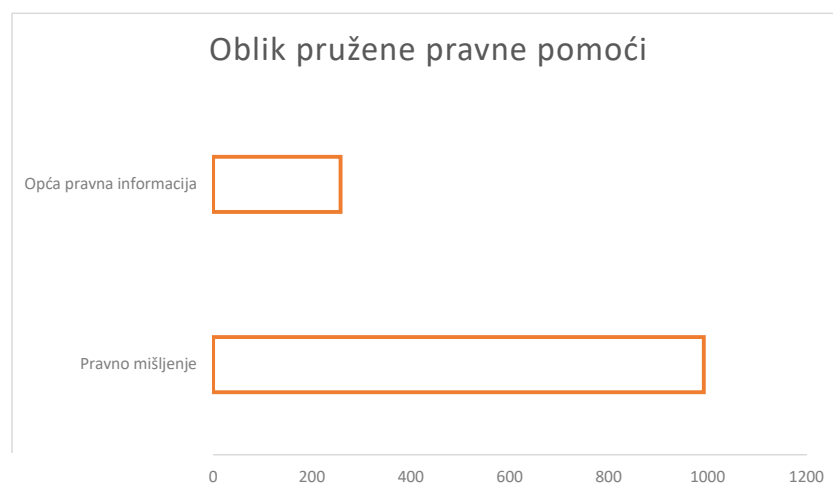
Tablica 2.: Ukupan broj zaprimljenih predmeta od početka djelovanja Pravne klinike

	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.	Ukupno
Građanski	58	393	714	1694	1850	1578	1545	1345	1123	993	1169	12461
Upravni	27	95	166	420	494	420	433	477	441	260	444	3677
Kazneni	52	54	25	135	130	132	106	152	142	94	134	1156
Medicinski*	28	28	/	/	/	/	/	/	/	/	/	56
Ukupno broj zaprimljenih predmeta												17350

Izvor: Klinikarij

Pravna klinika pravnu pomoć pruža u dva oblika – kao pravno mišljenje ili kao opću pravnu informaciju. U kompleksnijim i hitnim slučajevima ta je dva oblika moguće spojiti. Slijedom navedenog, Pravna klinika je u referentnom razdoblju pravnu pomoć strankama u obliku pravnog mišljenja pružila u 992 predmeta, dok je općih pravnih informacija bilo 658.

Grafikon 3.: Predmeti primljeni u akademskoj godini 2020./2021. u odnosu na oblik pružene pravne pomoći

Izvor: Klinikarij

Iz navedenih podataka vidljivo je kako je Pravna klinika od početka svog djelovanja do danas primila više od čak 17 000 predmeta, što pokazuje rast i razvoj Pravne klinike, vrlo važnu ulogu Pravne klinike u društvenoj zajednici, a osobito povjerenje stranaka, koje se u Pravnu kliniku nerijetko vraćaju ponovno.

Analiza i statistika vanjskih klinika

MATEA KATINIĆ

Projekt vanjskih klinika održava se od rujna 2012. te do sada brojimo 9 godina projekta. I nakon devet godina, projekt se i dalje održava vrlo uspješno jer nam kroz projekt vanjskih klinika pristize 15% ukupnog broja predmeta. Godišnje održavamo sedam krugova u četrnaest gradova kroz koje nam pristigne u prosjeku tristotinjak predmeta. Ove brojke nam govore o velikoj zainteresiranosti građana za ovakav način pružanja besplatne pravne pomoći, a i sama svrha vanjskih klinika je pomoći što većem broju građana posebno onima koji su socijalno ugroženi.

U akademskoj godini 2020./2021. uspješno je održano svih sedam krugova vanjskih klinika kako je i predviđeno. Za razliku od prošle akademske godine gdje zbog nepovoljne epidemiološke situacije nisu održana čak dva kruga vanjskih klinika, ove akademske godine uspješno je održano svih sedam krugova. I u akademskoj godini 2020./2021. vladala je nepovoljna epidemiološka situacija, no uspješno smo se prilagoditi te smo nastavili sa održavanjem vanjskih klinika u onoj mjeri i na način na koji je to bilo moguće. Prema navedenom, u pojedine gradove nismo mogli odlaziti više krugova za redom dok smo u ostale odlazili bez ograničenja. Sa nekim gradovima, kojima je informatička infrastruktura to dozvoljavala, suradnju smo nastavili ostvarivati na drugačiji način, putem videopoziva, umjesto odlazaka na dežurstva uživo.

U 7 krugova studenti su odlazili u 14 gradova, a zaprimljeno je 249 predmeta u kojima je sudjelovalo 280 studenata. I u ovoj akademskoj godini Rijeka je najuspješniji grad, zatim slijede Zlatar, Koprivnica, Varaždin, Vrbovec. Rijeka sa 46 preuzetih predmeta ima gotovo dva puta više predmeta od Zlatara koji ga slijedi sa 29 preuzetih predmeta. U Tablici 1. vidljiva je velika razlika u odazivu građana na vanjske klinike. Gradove sa slabijim odazivom građana u budućnosti ćemo nastojati intenzivnije oglašavati kako bi građani na vrijeme dobili pravovremenu obavijest o tome kada se održavaju dežurstva kako bi građanima osigurali pristup besplatnoj pravnoj pomoći. Također, slabiji odziv građana možemo pripisati i epidemiološkoj situaciji.

Nadalje, uz situaciju uzrokovanu izbijanjem pandemije, na kraju 2020. Sisačko - moslavačku županiju i okolne krajeve pogodio je snažan potres sa razornim učincima. U toj situaciji angažirala se i Pravna klinika sa pomoći građanima u potresom pogođenim područjima, inicijalno kroz vanjske klinike, a kasnije kroz suradnje sa nadležnim tijelima te je i dalje nastavljena suradnja i pomoć građanima u tim područjima. Pravna klinika odlazila je 1 put u Sisak, 2 puta u Petrinju te 7 puta u Glinu gdje je građanima pružana pomoć u ispunjavanju zahtjeva za jednokratnu novčanu pomoć, zaprimanje predmeta te davanje pravnih mišljenja i općih pravnih informacija vezana uz novonastale pravne situacije na tom području. Ukupno je sudjelovalo 29 studenata te je pomoć pružena nekolicini građana sa tog područja.

Tablica 1.

AKADEMSKA GODINA 2020./2021.	VANJSKE KLINIKE							UKUPNO
	I. KRUG 19.-23.10.	II. KRUG 23.-27.11.	III. KRUG 14.-18.12.	IV. KRUG 11.-15.01.	V. KRUG 15.-19.03.	VI. KRUG 12.-16.04.	VII. KRUG 10.-14.05.	
1. Bjelovar	0	0	*	0	4	4	0	8
2. Čakovec	3	7	0	0	1	7	3	21
3. Karlovac	2	1	1	*	0	1	0	5
4. Koprivnica	4	3	5	2	4	1	5	24
5. Križevci	3	2	4	4	3	3	4	23
6. Kutina	*	2	5	*	3	4	2	16
7. Novska	1	3	*	2	0	0	0	6
8. Ogulin	1	*	*	*	1	2	0	4
9. Pula	2	7	*	*	0	0	2	11
10. Rijeka	10	7	*	13	8	*	8	46
11. Varaždin	6	*	*	*	6	8	3	23
12. Vrbovec	4	3	2	6	3	2	3	23
13. Zaprešić	3	3	*	*	2	1	1	10
14. Zlatar	4	3	4	2	8	3	5	29
Ukupno	42	41	21	30	43	36	36	249
			134			115		

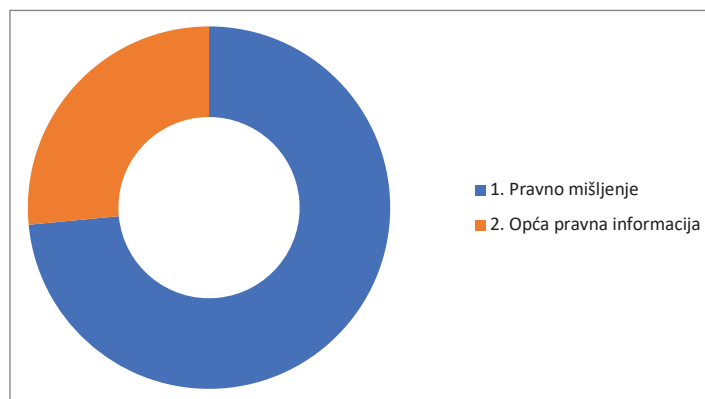
* nije se održalo ovaj krug

Izvor: Klinikarij

Pravna pomoć koja je građanima bila potrebna najčešće je bila davana u obliku pravnih mišljenja što upućuje na složenost primljenih predmeta. Od ukupnog broja primljenih predmeta čak je 183 predmeta kojima je pružena pravna pomoć u obliku pravnih mišljenja. Pravno mišljenje je pravna pomoć koju dajemo u pisanom obliku i koja sadrži sve potrebne informacije u jednom dokumentu. Opće pravne informacije su jednostavniji oblik pružanja besplatne pravne pomoći, dajemo ga preko telefona, a ukupno je zaprimljeno 66 predmeta koji smo riješili na taj način. (vidi Graf 1.)

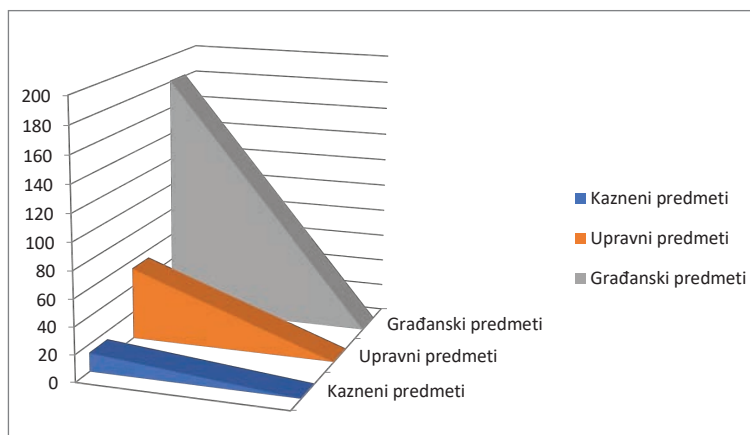
Prema pravnoj kvalifikaciji, najviše je građanskih predmeta (181), zatim upravnih (54), a naposljetku najmanji je broj kaznenih predmeta (14). Među građanskim predmetima i dalje je najviše upita ima u pogledu ovrhe, radnoga prava, uzdržavanja. Od upravnih predmeta izdvajamo pitanja prava na sekundarnu besplatnu pomoć i socijalne skrbi, a kod kaznenih predmeta građani se najviše javljaju sa pitanjima vezanima uz prekršaj. (vidi Graf 2.)

Graf 1. Oblik pružene pravne pomoći

Izvor: Klinikarij

Graf 2. Primljeni predmeti prema pravnoj kvalifikaciji 2020. /2021.

Izvor: Klinikarij

Zaključno, Pravna klinika i dalje radi jednakom snagom i voljom te i dalje pokušavamo tražiti načine kako bismo na što više mjesta bili dostupni našim građanima koji se nalaze u pravnim poteškoćama. I u budućnosti ćemo tražiti mogućnosti

približiti se našim građanima kroz vanjske klinike, ali i druge projekte kako bismo građanima dali pravna mišljenja, opće pravne informacije i vratili vjeru u pravni sustav.

ISSN 1848-8439